

Tereddüt Nesneleri

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Başlık, Erdağ Aksel'in, Ankara'da, Galeri Siyah Beyaz'da açılan

sergisinin adıdır. Erdağ'ın heykelleriyle ilk kez, yıllar önce, gene Ankara'da karşılaşmıştım. Gerilim Nesneleri başlığını taşıyan o sergide, Erdağ Aksel, yıllar boyu üstünde kalacağı temel kavramları kurmuş, heykel dilinin ve söyleminin odağına yerleştireceği ana sorunsalları belirlemişti. Toplum-tarih-bilinç ekseninde yaşanan çatışmaların oluşturduğu gerilim o alanlardaki konumumuzun yarattığı 'tereddüt'ler bağlamında sorgulanıyor bu sergide. Erdağ'ın heykellerini oluşturan imgeler ve onların kaynakları birkaç noktada toplanabilir. Öncelikle, heykelin temel 'mühendislik' değerlerinden ve kurgulama sürecinin gerektirdiği teknik donanımdan geniş ölçüde yararlanan yapıtlar bunlar. Yani, yapıtın dış dünyaya dönük ve onunla ilgili anlam düzeyiyle onu bir sanat yapıtı haline getiren içe dönük dil kusursuz bir denge içinde oluşturulmuş. Aslında her sanat yapıtında doğallıkla bulunması gereken bu temel ilke ve doğru Erdağ Aksel'in çalışmaları için ayrı bir önem taşıyor. Çünkü, bu heykeller çok açık bir biçimde sözlerini siyasal, erotik, kültürel ve toplumsal olandan kalkarak biçimlendiriyor. Dolayısıyla bu heykellerin ifade ettiği, anlattığı, ilettiği bir 'şey' var. Eğer o denge yeterince kurulamasaydı heykeller salt bir 'mesaj' aracına dönüşebilir ya da çok iyi 'mühendislik' yapıtları olarak kalabilirdi. Oysa, o ince karışım bu darboğazı aştığı gibi, birkaç başka gelişmeye de olanak sağlıyor.

Erdağ Aksel'in heykellerini izleyenler orada bir başka sentezi daha bulacaklardır. Bu, heykellerin içinde sakladığı 'şiirsel'likle 'şiddet' arasındaki çatışmanın ortaya koyduğu sentezdir. İzleyende somutlaşan bu çatışma, heykelleri kuran imgelerin ve söylemin kaldırıldığı iki alanın, politik ve erotik alanların doğasından türüyor. Nitekim, çok açık siyasal göndermeli, rahatsız edecek kertede sert ve gerilimli heykellerle tereddüdün en önemli ifade noktası olan 'ölçüm' ve denge kavramlarını somutlaştıran heykellerin bu sergide birlikte bulunuşu bir rastlantı değildir. Kaldı ki, politik olan da erotik olan da son kertede şiddetle doğrudan ilişkilidir. Çünkü, her ikisi de sonunda iktidarla ilgilidir. Bu heykellerin de cinsel, siyasal, dinsel, dilsel rol bağlamında iktidarla didiştirdiği açıkça görülmektedir. Bu nedenle sonuna kadar siyasal olan, ama hayatın ve bilincin her noktasını kaplayan bir gerçeklik anlamında siyasal olan heykellerdir bunlar. Bir süredir bu heykellerde göze çarpan asker - ordu ve dinselilik açımları dikkatle izlenmelidir. Ayrıca bir önemli husus da hiçbir göndergenin doğrudan değil bir imgenin ve dönüştürümün dolayımında kurulmuş olmasıdır.

Bu dolayım da popüler kültür ve gündelik hayattır. Bu nedenle heykellerin hemen tümünden gizli bir ironinin sızdığı, onun da zaman zaman bir parodiye dönüştüğü söylenmelidir. Dolayısıyla, tümü bir arada ele alındığında Erdağ Aksel'in heykelleri 'modern' duruşumuzun, moderniteyle olan sorunlu ilişkimizin içinden patlamaktadır. Çağdaşlık bilincini oluşturan 'hal'ler orada gizli olduğundan belki de heykellerin birisi, en trajik olanı, 'o hal, bu hal şu hal' adını taşıyor.

Yarattığı sorgulama düzlemiyle hayat karşısındaki mütereddüt halimize atılmış bir tokat, Tereddüt Nesneleri!